

Verksamhetsplan 2024

Rådet för hållbara städer

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
Rådets uppdrag	4
Ekonomiska förutsättningar	4
Verksamhetsplan 2024	5
1. Rådet som forum	5
2. Gemensamma temaprojekt	5
Aktivitet 2.1: Målkonflikter.....	6
Aktivitet 2.2: Social hållbarhet.....	6
Aktivitet 2.3: Stärka den gemensamma strategiska styrningen	8
3. Gemensam kommunikation.....	8
Aktivitet 3.1: Kommunikationsarbete strategi och planer	9
Aktivitet 3.2: Utveckla hållbarstad.se	9
4. Samverkansplattform.....	9
5. Stödja kommuner i Norrbotten och Västerbotten.....	10
Aktivitet 5.1: Nätverk gestaltad livsmiljö.....	10
Aktivitet 5.2: Visioner i norr 2.0	10
Aktivitet 5.3 Förstudie expo Skellefteå 2026	11
Aktivitet 5.4: Samordning med övriga regeringsuppdrag	11
Aktivitet 5.5: Hållbara bostäder med rumsliga kvaliteter till rimligt pris	11
Bilaga 1 - Organisation och arbetsätt.....	12
Rådets organisation	12
Rådets 14 ledamöter	12
Expertnätverket	13
Rådets kansli.....	13
Referensgrupper	13
Rådets arbetsätt	13
Rådets verktyg för att öka kommunernas omställningskraft	13
Långsiktig inriktning	14
<i>Grand Challenge</i>	15
<i>Mission</i>	15
<i>Sektorer</i>	15
<i>Mission Projects</i>	15
Fokusområden	15
Bilaga 2: Roller och ansvar	17
Bakgrund till listan	17
Ordförande	17

Rådet.....	17
Organisationerna som ingår i rådet.....	18
Expertnätverket	18
Kansliet.....	18
Referensgrupper	19
Bilaga 3: Inplanerade möten.....	20
Rådet för hållbara städers möten	20
2024.....	20
2025.....	20
Expertnätverkets möten.....	20
2024.....	20

Bakgrund

Rådets uppdrag

Regeringen inrättade år 2017 Rådet för hållbara städer. I grunduppdraget anges att rådet ska verka för att genomföra regeringens politik för hållbar stads- och samhällsutveckling och bidra till en långsiktig utveckling av hållbara städer och samhällen. Rådet ska vara ett forum för myndighetscheferna vid myndigheterna som är strategiskt viktiga för förutsättningarna för det långsiktiga arbetet med hållbar stads- och samhällsutveckling. Rådet ska ta tillvara erfarenheter och relevant kunskap inom hållbar stads- och samhällsutveckling.

I sitt uppdrag ska rådet föra dialog, samverka och involvera aktörer på nationell, regional och lokal nivå. På så sätt skapas möjligheter att utveckla nya samarbetsformer mellan myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv och civilsamhälle.

I mars 2022 fick Rådet för hållbara städer ett förlängt och förändrat uppdrag. Det nya uppdraget är bredare och innebär att rådet ska fortsätta samverka men behöver inte i detalj visa i vilka uppdrag samverkan skett.

Utöver vad som framgår av det ursprungliga uppdraget tillkom tre strecksatser. Dessa är att rådet ska:

- skapa förutsättningar för myndighetssamarbete som bidrar till att mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030 kan uppnås,
- med stöd av sitt kansli, utveckla webbplatsen www.hallbarstad.se till en plattform för aktuell samlad information om kunskapsstöd och möjligheter till finansiering för utveckling av hållbara städer och samhällen, samt därefter förvalta denna, och
- stödja de kommuner som berörs av större industrietableringar och industriexpansioner i Norrbottens och Västerbottens län avseende hållbart samhällsbyggande och gestaltad livsmiljö.

Rådet för hållbara städers verksamhetsplan anger en riktning för rådets arbete det kommande året. Verksamhetsplanen ska ses som ett levande dokument som vid behov kan revideras under året. Rapportering till Regeringskansliet sker i form av fyra avstämningar per år samt en kort skriftlig rapport som årligen lämnas in i december.

Se bilaga 1 för rådets organisation och arbetssätt. Se bilaga 2 för beskrivning av roller och ansvar. Se bilaga 3 för inplanerade möten.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna för att driva rådets arbete har skiftat med åren. Rådet har i huvudsak saknat särskild finansiering. Boverket har under hela perioden haft ett särskilt regeringsuppdrag att inrätta ett kansli till rådet och har därför stått för de personalkostnader som det innebär. Utöver det har arbetet framför allt byggts på att rådets medlemmar bidragit med tid, och medel har vid behov gemensamt samlats ihop för att kunna driva olika gemensamma aktiviteter, utveckla webbplatsen hallbarstad.se och kunna ha en kommunikatör/webbredaktör knuten till rådet.

De senaste åren, 2022–2023, har särskilda medel funnits avsatta till rådet för personalkostnader för kansli, webbredaktör och kommunikatör, samt till förvaltning av hallbarstad.se. Den finansieringen är borttagen inför 2024. För år 2024 har Boverket beslutat att stå för kostnaderna för kansli, webbredaktör och kommunikatör, samt förvaltning av hallbarstad.se. Hur finansieringen ska lösas till 2025 och framåt får tas upp för diskussion under året.

Verksamhetsplan 2024

I april 2023 fattade rådet ett inriktningsbeslut gällande fokusområden och aktiviteter för 2024. Nedan beskrivs respektive fokusområde samt fokusområdets planerade aktiviteter kortfattat. Vissa aktiviteter kopplar till flera delar av regeringsuppdraget och återfinns därför under flera fokusområden.

Dialog har fortlöpande skett med projektledare för samverkansplattform ERUF kring möjliga synergier. Eftersom detaljerad planering för samverkansplattformen ännu inte är på plats så har samplanering fullt ut inte varit möjlig i år. Ordförande kommer löpande att bjuda in projektledaren för samverkansplattformen samt sammankallande för arbetet med Klimatkontrakt för att kontinuerligt identifiera möjliga synergier, samarbeten och finansieringsmöjligheter. Regelbundet utbyte sker också mellan experter inom uppdragen.

1. Rådet som forum

För att säkerställa att rådet fortsätter att fylla sitt syfte som forum för frågor inom hållbar stads- och samhällsutveckling har rådet fokusområdet "Rådet som forum". I grunduppdraget från 2017 står det: "Rådet ska vara ett forum för myndighetscheferna vid myndigheterna som är strategiskt viktiga för förutsättningarna för det långsiktiga arbetet med hållbar stadsutveckling". Målet med detta arbetsätt är att skapa synergier som leder till att kommunerna får bättre stöd i frågor om långsiktigt hållbara och goda livsmiljöer från myndigheterna. Kulturen att dela med sig och hjälpas åt har satts under rådets första period, vilket även uppmärksammades i Statskontorets utvärdering av Rådet för hållbara städer¹.

Detta fokusområde hålls öppet på så sätt att det när som under året är möjligt för rådets ledamöter och experter att anmäla frågor att lyfta. En av de frågor som exempelvis lyftes under 2023 var samordningsbehov kring de olika statliga insatser som görs mot Norrbottens- och Västerbottens län som nu även utvecklats till en stående aktivitet, se aktivitet 5.1.

För att möjliggöra "Rådet som forum" skapas mötesstrukturer som stödjer detta arbetsätt, exempelvis genom följande:

- Operativ nivå: Rådsmöte och expertnätverksmöte planeras så att det finns tid att lyfta aktuella frågeställningar från respektive myndighet.
- Strategisk nivå: Varje år planeras ett lunch till lunch internat med rådets medlemmar där utrymme ges för gemensamma strategiska samtal och planering för kommande verksamhet.
- Rådets medlemmar uppmanas att använda rådet som samverkansforum i såväl stora som små frågor. Detta innebär att den enskilda myndigheten fortfarande har ett ägarskap över sitt projekt/initiativ och använder rådet för att arbeta in fler synvinklar i projektet. Detta är en viktig uppgift för rådet för att öka helhetssyn, innovationshöjd och få större genomslag för olika frågor.

Rådet för hållbara städer kommer även undersöka kopplingen till andra initiativ, exempelvis förslag som uppkommer inom Miljömålsrådets olika programområden.

2. Gemensamma temaprojekt

För att ha möjlighet att driva gemensamma större temaprojekt inom rådet, som kan växla från år till år, har rådet fokusområdet "Gemensamma temaprojekt". I april 2023 fattade rådet ett inriktningsbeslut att temaprojekt för 2024 ska innefatta målkonfliktsuppdraget, social hållbarhet samt att stärka den gemensamma strategiska styrningen.

---

¹ Fi2021/02275-1

Nedan listas de aktiviteter som ligger inom fokusområdet "Gemensamma temaprojekt" och som pågår under 2024.

Aktivitet 2.1: Målkonflikter

Målkonfliktsuppdraget, som är en del av rådets regeringsuppdrag, har under 2023 fokuserat på att identifiera var problemet med målkonflikter ligger. En rapport kommer att färdigställas under första kvartalet 2024 där resultatet av utredningen redovisas och en rad förslag presenteras och beskrivs mer i detalj. Utifrån resultatet kommer rådet agera och ta vidare arbetet antingen inom rådets egna aktiviteter eller vid behov göra inspel till regeringen, i syfte att stärka kommunerna i deras hantering av målkonflikter. Förslagen kompletterar de statliga utredningar som gjorts kring nationell planering² och fokuserar främst på den kommunala verktygslådan och vad staten kan göra för att stärka kommunernas möjligheter att hantera målkonflikter och i förlängningen skapa långsiktigt hållbara och goda livsmiljöer. Att lösa ut målkonflikter handlar både om att möjliggöra goda avvägningar men lika mycket, eller ännu mer, om att främja framtagandet av nya lösningar som fokuserar på målsynergier snarare än målkonflikter, och där nya lösningar för hållbara städer och samhällen på systemnivå kan möjliggöras.

Redan nu kan rådet se att utredningen bland annat visar på att rådets uppdrag vad gäller fortsatt och kontinuerligt arbete med statlig samordning och gemensam kommunikation är viktigt. Den pågående utredningen visar även på behov av att utveckla den roll som länsstyrelsen har som statens förlängda arm till kommunerna liksom regionernas samordnande roll mellan kommuner. När rapporten är klar föreslås att rådets ledamöter involveras i planeringen för det fortsatta arbetet under det strategiska mötet i april 2024, se även aktivitet 2.3.

Den pågående utredningen pekar även på att många kommuner som lyckas väl i det egna arbetet arbetar aktivt med sin översiktsplan och även har utvecklat olika metoder för planering i den geografiska skalan mellan översiktsplan och detaljplan. Det finns mycket kunskap runt om i landets kommuner och en enkel åtgärd kan därför vara att samla in ett antal lärande exempel som i närtid kan inspirera andra kommuner. Detta är även något som kan vara användbart för samverkansplattformen inom ERUF, se fokusområde 4, där fortsatt arbete med att hitta synergier bör ske.

Aktivitet 2.2: Social hållbarhet

I april 2023 fattade rådet beslut om att inrätta ett gemensamt område för social hållbarhet. Under hösten 2023 har expertnätverket gått igenom inventeringar kring social hållbarhet kopplat till livsmiljöer, till exempel Regeringskansliets rapport Den hala tvålen – verktyg och metoder för social hållbarhet i fysisk planering³. Ett antal aktiviteter har identifierats som i ett första steg kommer tas vidare av en arbetsgrupp inom expertnätverket för att se hur rådet lämpligen kan driva dessa under 2024. Utöver de identifierade aktiviteterna behöver det sociala perspektivet även kopplas mot samverkansplattformen inom ERUF, se fokusområde 4.

Aktivitet 2.2.1: Integrera social hållbarhet i rådets olika aktiviteter under 2024

För att stärka den sociala dimensionen av hållbarhet i rådets arbete görs redan under 2024 en enkel insats för att agera förebildligt. Arbetet startar med en övergripande analys av rådets aktiviteter som

---

² Ds 2023:28 Nationell fysisk planering av utredare Lena Erixon, samt Miljömålsrådets arbete med Ramverk för nationell planering

³ [den-hala-tvalen--verktyg-och-metoder-for-social-hallbar-i-fysisk-planering.pdf \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/491313/publications/491313/attachment/491313)

syftar till att dels få en bild av vilket material som finns idag och hur det kan lyftas fram, dels hur och på vilket sätt dimensionen behöver stärkas i rådets fokusområden med tillhörande aktiviteter.

Upplägget bygger på att en enkel SWOT-analys genomförs under kvartal ett 2024 av rådets fem fokusområden. Under kvartal två tas en checklista fram som inspireras av myndigheternas arbete inom bland annat gestaltad livsmiljö, Agenda 2030 och jämställdhetsintegrering. Under kvartal tre arbetas frågor om social hållbarhet in i rådets aktiviteter med checklistan som stöd. Dessutom görs en sammanställning av insikterna i syfte att utgöra underlag för rådets kommande verksamhetsplan 2025.

Aktivitet 2.2.2: Vidare undersöka hur rådet kan ta sig an utveckling av ekonomiska styrmodeller

Arbetsgruppen för social hållbarhet undersöker möjligheter att ta vidare frågan om nya ekonomiska styrmodeller där hänsyn tas till social hållbarhet. Arbetsgruppen ska undersöka om det går att utveckla utlysningar eller andra typer av insatser för att utveckla idéer inom området. Ett underlag till arbetet är den inventering som expertnätverket gjorde 2019–2020 om utveckling av styrmodeller/affärsmodeller för utveckling av långsiktigt hållbara och goda livsmiljöer. Det är en fördel om arbetet kan koppla till norra Sverige eller arbetet inom samverkansplattformen i ERUF. En viktig förutsättning är att framtida arbete görs nära kommunerna.

Aktivitet 2.2.3: Seminarieserie kring social hållbarhet

En enklare digital mötesserie genomförs under året där rådet bjuder in kommuner, rådets nätverk med flera för att utveckla rådets egna och andras kunskap kring social hållbarhet kopplat till kommunernas livsmiljöer. Mötesserien kan vara ett första steg i förberedelsen för en större konferens på temat social hållbarhet under 2025. Särskilt fokus bör ligga på att få med kommunerna i Norrbotten och Västerbotten. Det är även lämpligt att göra detta till delar ihop med samverkansplattformen inom ERUF och närliggande aktiviteter i våra olika organisationer, som exempelvis Boverkets arbete med segregationsbarometern, nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande med mera.

Aktivitet 2.2.4: Stärka framsynsförmågan

Behovet av att få in ny kunskap och nya perspektiv i den traditionella planeringen är stort. Aktiviteten syftar till att stärka kommuner och regioners förmåga att arbeta med framsyn som ett verktyg för att hantera stora samhällsutmaningar på ett mer adaptivt sätt än vad traditionell planering tillåter. Målsättningen är att etablera en plats för att utforska möjliga framtider och bygga en kompetensgemenskap för framsyn. Genom detta ska vi väcka engagemang och föra samtal kring viktiga frågor för omställning och morgondagens välfärd, öka förmågan att använda framtidsbilder som ett redskap i omställning, ta reda på hur kommuners och regioners behov av metodstöd ser ut samt sprida och använda kunskap och erfarenheter från tidigare framsynsprojekt.

Ett sammanhang för att diskutera framtidsfrågor skapas genom att bjuda in till samtal kring olika teman. Fokus kommer att vara på att fånga och diskutera svaga signaler och träna vår föreställningsförmåga av flera olika framtider. Samtalen sker i form av en serie seminarier och fördjupande workshops under våren 2024. Under processen utforskas behovet hos medlemmar för fortsatt stöd för att de ska kunna bli mer framtidsfokuserade och långsiktigt hållbara.

SKR driver arbetet med stöd av Vinnova. Förankring och medskapande sker tillsammans med rådets expertnätverk.

Aktivitet 2.2.5: Bidra i Miljömålsrådets arbete med sociala konsekvensanalyser

Inom Miljömålsrådet är Folkhälsomyndigheten ansvariga för ett projekt som syftar till att ta fram metoder för sociala konsekvensanalyser. Under 2024 erbjuder sig rådets expertnätverk att stärka Miljömålsrådets projekt med kunskap när det är lämpligt. Drivansvarig är Folkhälsomyndigheten.

Aktivitet 2.3: Stärka den gemensamma strategiska styrningen

På Rådet för hållbara städers strategiska möte i april 2023 fattades beslut om att stärka den gemensamma strategiska styrningen för genomförandet av Rådet för hållbara städers uppdrag, samverkansplattformen ERUF och Klimatkontrakt 2030. Syftet är att stärka rådets möjligheter att leda strategiskt, stärka synergier och undvika dubbelarbete samt möjliggöra ett större lärande och delaktighet mellan rådets ingående organisationer.

I enlighet med inriktningsbeslutet har arbetet letts av en grupp av handläggare från Formas och Energimyndigheten som sitter i arbetsgrupper för rådet, samverkansplattformen ERUF och Klimatkontrakt 2030. Ett PM, Inriktningsbeslut stärkt strategisk styrning, har tagits fram som sammanfattar de diskussioner som genomförts under hösten i rådets expertnätverk, i arbetsgruppen för samverkansplattformen ERUF och i myndigheternas innovationsteam för Klimatkontrakt 2030. Gruppen har identifierat ett antal aktiviteter som rådet kan arbeta vidare med under år 2024:

- Tydligt visa organiseringen av uppdragen i ett sammanhang
- Visa hur aktiviteter kan hänga samman
- Träffas regelbundet för att synka mellan de olika sammanhangen.
- Skapa en gemensam arbetsyta för dokumenthantering
- Fortsätta utveckla hallbarstad.se som en gemensam webbplats
- Utveckla ett långsiktigt arbetssätt med utgångspunkt i målgruppens behov
- Genomföra en workshop på Rådet för hållbara städers strategiska möte i april för att jobba vidare med styrningsfrågor
- Utveckla gemensamma vägledande principer som stödjer arbetet
- Inför planering 2025, undersöka möjligheten att samla de gemensamma insatserna i en gemensam "omställningsplan"

Utöver ovan nämnda aktiviteter har rådet tagit beslut om att utifrån existerande chefsnätverk stärka planeringen mellan de olika sammanhangen, med start 2024. Rent konkret innebär det att ordförande för rådet, samordnare för Samverkansplattformen och sammankallande för Klimatkontraktsmyndigheterna deltar i det existerande chefsnätverket för Klimatkontrakt 2030, samt att nämnda personer bildar en gemensam planeringsgrupp för att planera, samordna och synka arbetet.

3. Gemensam kommunikation

För att särskilt lyfta arbetet med att kommunicera rådets arbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling till kommunerna har rådet fokusområdet "Gemensam kommunikation". Rådets arbete berör kommunikation på flera sätt. I rådets uppdrag nämns att rådet med stöd av sitt kansli ska utveckla webbplatsen hallbarstad.se till en plattform för aktuell samlad information om kunskapsstöd och möjligheter till finansiering för utveckling av hållbara städer och samhällen, samt därefter förvalta denna. Utöver det behöver rådet forma ett strategiskt kommunikationsarbete samt arbeta med olika kommunikationsinsatser för att nå ut med stöd till kommunerna i syfte att stärka omställningskraften.

Nedan listas de aktiviteter som ligger inom fokusområdet "Gemensam kommunikation" och som pågår under 2024.

Aktivitet 3.1: Kommunikationsarbete strategi och planer

Rådet beslutar om en ny övergripande kommunikationsstrategi. Kommunikationsstrategin kommer att följas av årliga kommunikationsplaner med specifika aktiviteter.

Den årliga kommunikationsplanen tas fram efter beslut om ny verksamhetsplan. Syftet är att beskriva hur rådet ska nå ut med den kunskap och de verktyg som tas fram genom verksamhetsplanens aktiviteter. Det är ett viktigt steg för att förenkla omställningen till hållbar stads- och samhällsutveckling för kommuner genom att kunskapen når ut till kommuner och regioner.

Grundläggande kommunikationsmaterial behöver även tas fram för uppdraget som rådets medlemmar kan använda i olika sammanhang.

Rådet ska kommunicera sin verksamhet och medlemmarnas bidrag med tydlig gemensam röst och även lyfta aktuella frågor. Det kan exempelvis ske genom deltagande på olika konferenser, nyhetsbrev, sociala medier, framtagande av gemensamt presentationsmaterial, publicering av artiklar och uppföljning till regeringen.

Drivansvarig är rådets kommunikatör. Samverkan sker med ett kommunikationsnätverk där alla rådets medlemmar deltar.

Aktivitet 3.2: Utveckla hållbarstad.se

En av tre huvuduppgifter för Rådet för hållbara städer enligt regeringsuppdraget är gemensam kommunikation via webbplatsen hallbarstad.se. Webbplatsen har identifierats som en viktig gemensam kanal till kommunerna. Under rådets första period utvecklades webbplatsen tekniskt, nu är det dags att fylla på med information, särskilt kopplat till finansieringsmöjligheter, samt göra webbplatsen mer känd för kommunerna. Alla rådets medlemmar bidrar till innehåll på webbplatsen. Arbetet med att utveckla webbplatsen är även ett av arbetspaketet i Samverkansplattformen, se fokusområde 4. Utvecklingen av sidan behöver även följas upp med undersökningar om hur målgruppen upplever webbplatsen.

Drivansvarig är rådets kommunikatör. Samverkan sker med ett kommunikationsnätverk där alla rådets medlemmar deltar.

4. Samverkansplattform

För att koppla ihop arbetet med Rådet för hållbara städer och samverkansplattformen inom regionalfonden har rådet pekat ut det som ett särskilt fokusområde. Myndighetssamverkan i plattformen "Svensk modell för hållbar urban utveckling inom EU:s regionala utvecklingsfond" syftar till att dels stötta lokala och regionala aktörer med territoriella strategier i deras genomförande av dessa, dels utveckla samverkan mellan de i plattformen ingående myndigheterna. I plattformen ingår tolv av rådets medlemmar - Statens konstråd och ArkDes medverkar inte.

I oktober 2023 skickades en ansökan in till Tillväxtverket om att fortsätta driva samverkansplattformen som med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden startades under 2022. Ansökan följer i stort ansökan från 2022, och omfattar nu åren 2024–2027, med slutredovisning senast 30 april 2028. I ansökan har plattformens planerade insatser utvecklats och anpassats både till behov som målgruppen har och till sådant som plattformens myndigheter har sett behov av under

2023. De fem arbetspaketen som ingår har uppdaterats av de myndighetsrepresentanter som ingår i respektive arbetspaket.

Arbetet med att gemensamt planera mellan samverkansplattformen, Rådet för hållbara städer och arbetet med Klimatkontrakt är uppstartat och när samverkansplattformen kommit längre i sin verksamhetsplanering kan aktiviteterna synkroniseras mer i detalj mellan specifikt plattformen och rådets verksamhetsplan. Se även aktivitet 2.3.

5. Stödja kommuner i Norrbotten och Västerbotten

För att lyfta rådets särskilda uppdrag mot Norrbotten och Västerbotten har rådet fokusområdet "Stödja kommuner i Norrbotten och Västerbotten". I rådets regeringsuppdrag finns en specifik skrivning om att rådet ska stödja de kommuner som berörs av större industrietableringar och industriexpansioner i Norrbottens- och Västerbottens län avseende hållbart samhällsbyggande och gestaltad livsmiljö.

Nedan listas de aktiviteter som ligger inom fokusområdet "Stödja kommuner i Norrbotten och Västerbotten" och som pågår under 2024.

Aktivitet 5.1: Nätverk gestaltad livsmiljö

Kommunerna har framfört ett behov av nätverk i en rad frågor som rör hållbar stads- och samhällsutveckling, varför Rådet för hållbara städer under 2023 startade ett nätverk för gestaltad livsmiljö i Norrbotten och Västerbotten. I nätverket ingår de fem kommuner som pekats ut särskilt för den gröna omställningen i norra Sverige samt länsstyrelserna och regionerna. Nätverket syftar till att stärka kontaktytorna mellan deltagande aktörer för att på bästa sätt stötta kommunerna i deras aktuella utmaningar i den byggda miljön kopplat till den samhällsomvandling som behöver ske för att möta den gröna omställningen. Rådet för hållbara städer samverkar med statens samordnare Peter Larsson för att skapa så stor samhällsnytta som möjligt för Norrbotten och Västerbotten av insatserna från nationell nivå. Rådet avser under 2024 att fortsätta och vidareutveckla nätverket inom gestaltad livsmiljö med kommuner, regioner och länsstyrelser i Norrbotten och Västerbotten.

Drivansvariga är Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd tillsammans med länsarkitekterna i Norrbotten och Västerbotten.

Aktivitet 5.2: Visioner i norr 2.0

Under 2021–2022 genomförde Rådet för hållbara städer projektet "Visioner: i norr" med syftet att skapa framtidsbilder för vad hållbara, inkluderande och vackra livsmiljöer kan vara och stödja kommunerna Boden, Gällivare, Kiruna, Luleå, Skellefteå och Umeå genom att skapa utrymme för att höja blicken och tänka nytt. Kreativa team fick söka medel i en utlysning för att ta sig an kommunernas utmaningar och hjälpa till att lyfta blicken genom att gestalta och visualisera nya framtidsbilder. Aktiviteten "Visioner i norr 2.0 – (Från) ord till handling" verkar för att omhänderta erfarenheter, förslag och sammankoppla det med nuläget i kommunerna, för att fokusera arbetet till nästa steg. Det innebär att pröva planeringen och utvecklingen genom att undersöka dessa genom test/prototyp/pilot. Genom att addera en gestaltande, utforskande innovativ praktik, parallellt med det arbete som pågår inom kommunerna, söker projektet efter potentialen i att aktivt arbeta med tidsdjup. Projektet undersöker hur tillfälliga lösningar kan användas för långsiktiga planerings- och utvecklingsstrategier, och skapa förutsättningar för samverkansprojekt mellan offentliga och privata aktörer, samt ser på hur resurser och ansvar i förändringsprocesser fördelas på ett nytt sätt.

Drivansvariga är ArkDes, Vinnova, Energimyndigheten, Formas och Boverket.

Aktivitet 5.3 Förstudie expo Skellefteå 2026

En förstudie genomförs inom expertnätverket under 2024 gällande Rådet för hållbara städers möjlighet att bidra till expo i Skellefteå under 2026. Syftet med förstudien är att utreda om rådet ska delta i expo, och i så fall på vilket sätt och hur det finansieras. Rådets deltagande skulle exempelvis kunna vara att bidra med de nationella och internationella nätverk som rådets organisationer har, både för att stärka Skellefteås möjlighet att höja kvaliteten och för att internationellt få ut budskapet kring hållbar svensk stads- och samhällsutveckling.

Aktivitet 5.4: Samordning med övriga regeringsuppdrag

Under 2023 har regioner och länsstyrelser i Norrbotten och Västerbotten stärkt det stödjande arbetet mot kommuner i Norrbotten och Västerbotten. Rådet för hållbara städers roll fokuseras på de tre ovanstående aktiviteterna (5.1, 5.2 och 5.3) samt att ge stöd till och hitta synergier mellan utpekade statliga satsningarna. Under senare delen av 2023 har Regeringskansliet/Peter Larsson, Tillväxtverket och Trafikverket fått direkta uppdrag att ge stöd till kommuner i Norrbotten och Västerbotten. Rådet för hållbara städers fokus under 2024 är att ge stöd inom dessa uppdrag, samt att hitta synergier med andra projekt inom rådets olika organisationer.

Rådet för hållbara städers ordförande koordinerar arbetet.

Aktivitet 5.5: Hållbara bostäder med rumsliga kvaliteter till rimligt pris

Flera mindre kommuner brottas med att kvalitet och hållbarhet ställs mot ekonomiska prioriteringar i bostadsbyggandet. Det handlar om såväl förvaltning och utveckling av befintligt bestånd som nybyggnation. Rådet ska visa på lärande exempel på hur mindre kommuner har arbetat med att genomföra hållbara bostäder med god kvalitet trots tuffa ekonomiska villkor för bostadsbyggande. Detta kan göras genom exempelvis att anordna ett seminarium, eller genom publicering av lärande exempel på webben. Även om aktiviteten ligger under fokusområdet för att stödja Norrbotten och Västerbotten ska den kunna gynna många kommuner genom att visa upp exempel från hela landet. Aktiviteten kopplar även till Regeringskansliets uppdrag om bostadsbyggande i Norrbotten och Västerbotten.

SKR håller ihop arbetet, med stöd av Boverket.

Bilaga 1 - Organisation och arbetsätt

Rådets organisation

Den samlade kunskapen inom Rådet för hållbara städer gör det unikt och kraftfullt. Inom rådet finns en omfattande kompetens direkt kopplad till hållbar stadsutveckling inom områden som exempelvis fysisk planering och utformning av livsmiljöer, naturvetenskap, humaniora, samhällsvetenskap och näringslivsfrågor. Tillsammans kan rådet nå en helhetssyn på ett sätt som många andra grupperingar inte har möjlighet till.

Till rådet finns det kopplat ett expertnätverk, ett kansli och referensgrupper. Rådet har även en gemensam webbplats, hållbarstad.se.

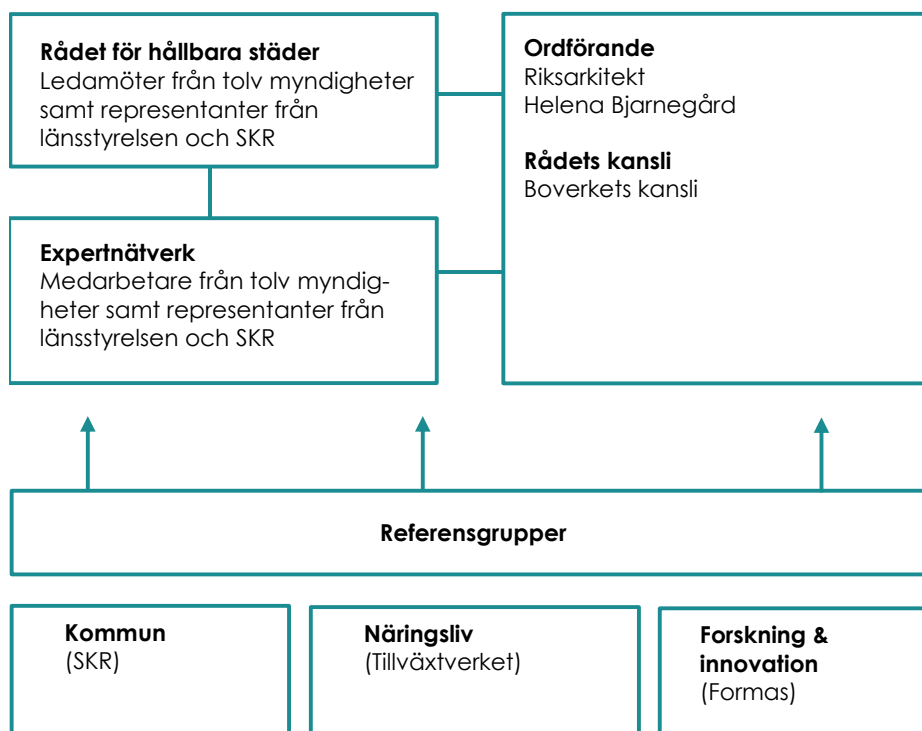

Bild 1: Organisationskarta över Rådet för hållbara städer. Källa: Rådet för hållbara städernas kansli

Rådets 14 ledamöter

Rådet för hållbara städer består av 14 ledamöter och en ordförande. I rådet ingår dels myndighetscheferna vid 12 myndigheter som är strategiskt viktiga för det långsiktiga arbetet med hållbar stadsutveckling: Boverket, Folkhälsomyndigheten, Formas, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, ArkDes, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova, Riksantikvarieämbetet och Statens Konstråd. I rådet ingår även en landshövding som är representant för länsstyrelserna och en representant från Sveriges Kommuner och Regioner, SKR. Rådets ordförande, landshövdingen samt SKR:s representant utses av regeringen.

Rådet sammanträder tre gånger per år.

Expertnätverket

I enlighet med uppdraget har ett expertnätverk bildats med medarbetare från de 14 ingående medlemmarna i rådet. Expertnätverkets uppgift är att stödja rådet med underlag och konsekvensbedömningar. Nätverket leds av ordföranden och har avstämningar ungefär en gång i månaden.

Rådets kansli

Boverket har på regeringens uppdrag inrättat ett kansli som stödjer ordförande med bland annat möteskoordinering och sammanställning av underlag. Till kansliet hör även en kommunikator/webbredaktör som driver arbetet med rådets gemensamma webbplats, www.hallbarstad.se. Ansvaret för driften av webbplatsen ligger sedan 1 oktober 2019 på Boverket.

Referensgrupper

Som stöd till rådets arbete finns två referensgrupper; en näringslivsgrupp och en forsknings- och innovationsgrupp. Den tidigare kommungruppen har ersatts av SKR:s olika nätverk med kommunala företrädare. Referensgruppernas syfte är att bidra med information till rådets arbete, både i ett större perspektiv gällande omvärldsbevakning och strategisk planering och i ett mer konkret perspektiv kopplat till genomförande av aktiviteter. Referensgrupperna har varit vilande under 2023, men eftersom kunskapen från dessa grupper är betydelsefulla för arbetet avser rådet att under 2024 starta upp arbetet med grupperna på nytt och ta fram en strategi för hur arbetet med grupperna bör bedrivas framåt. Ordförande tar de sammankallande organisationerna SKR, Tillväxtverket och Formas till hjälp i detta arbete.

Rådets arbetssätt

Rådet arbetar sedan 2022 enligt missionsmetoden. Ett antal fokusområden har arbetats fram, som har sin grund i rådets regeringsuppdrag. Som grund finns även de arbetssätt som rådet tog fram redan 2019 och som förklaras kort nedan.

Rådets verktyg för att öka kommunernas omställningskraft

- **Equip/Utrusta** – metodutveckling, kunskapsspridning och vägledning

Rådet ska arbeta med att ta fram och kommunicera kunskap från forskning och praktik. Rådet ska även utveckla verktyg och metoder samt ta fram olika vägledningar för att stödja kommunernas omställningsarbete. Rådets gemensamma webbplats för kunskapsspridning är hallbarstad.se. Webbplatsen ska ständigt förbättras och kontinuerligt fyllas på med information från samtliga myndigheter. Rådet ska även arbeta för att sprida kunskap och verktyg genom exempelvis webinarier och konferenser.

- **Empower/Ge kraft** –regelverk, finansiella styrmedel samt lyfta exempel till internationell nivå

Rådets olika myndigheter ska beakta hur mål 11 i Agenda 2030 kan integreras i olika typer av hårda styrmedel som finansiering och regler.

En annan dimension av att "Ge kraft" är att rådet ska stärka de städer som har hög ambition inom området att kunna lyfta sig ytterligare, för att kunna bli goda exempel för andra städer i

Sverige och i omvärlden.

- **Engage/Engagera** – lärande exempel, utlysningar och nätverk samt sträva efter att få med alla kommuner

Arbetet för att skapa engagemang sker exempelvis genom att skapa nätverk, forum och arenor för samtal, sprida lärande och inspirerande exempel. Det handlar även om att arbeta tillsammans med kommuner och att som i Visioner i norr, tillsammans med kommunerna, satsa på att låta skickliga och kreativa yrkespersoner ta fram nya framtidsbilder för vad hållbara städer och samhällen skulle kunna vara.

En annan dimension är att lyckas engagera alla 290 kommuner i landet och få med även de som är precis i början av sin omställning.

Långsiktig inriktning

Missionsmetoden som valdes för att komma fram till Rådet för hållbara städernas långsiktiga inriktning innebär att Grand Challenge, Mission, Sectors och Mission Projects identifierats.

Bild 2: Illustration av Missionsmetoden. Källa: Designing missions – en handbok från Vinnova

Arbetsprocessen under våren 2022 ledde till följande formuleringar av Grand Challenge, Mission och Sektorer:

Grand Challenge

Uppnå Agenda 2030:s mål 11 Hållbara städer och samhällen i hela Sverige.

Mission

Tillsammans ökar Rådet för hållbara städer omställningskraften i Sverige och ger kommunerna förutsättningar att skapa långsiktigt hållbara och goda livsmiljöer där människor vill leva.

Sektorer

Rådets medlemmar har i uppdrag att utifrån sina olika sak- och kompetensområden stödja kommunerna i deras arbete med att uppnå långsiktigt hållbara och goda livsmiljöer. Rådet har därför valt att se medlemmarnas olika sakområden som de olika sektorerna i modellen. Sektorerna representerar olika perspektiv som behöver vävas samman för att nå helhetssyn. Rådet valde att illustrera sektorer på följande sätt:

Bild 3: Illustration av sektorer för Rådet för hållbara städer. Källa: Rådet för hållbara städers kansli.

Mission Projects

Rådet valde att se Mission Projects som fokusområden med underliggande aktiviteter för rådets arbete.

Fokusområden

Under hösten 2022 arbetades fem fokusområden för rådets arbete fram. Fokusområdena grundas i rådets regeringsuppdrag. De fem fokusområdena för rådet är:

- Rådet som forum
- Gemensamma temaprojekt
- Gemensam kommunikation
- Samverkansplattform regionalfonden
- Stödja kommuner i Norrbotten och Västerbotten

Bild 4: Illustration av rådets fem fokusområden. Källa: Rådet för hållbara städers kansli.

Till varje fokusområde finns aktiviteter kopplade. Vissa aktiviteter genomförs löpande och andra är punktinsatser. Aktiviteter kan läggas till under året. Samtliga aktiviteter som genomförs är för hela rådet, men alla organisationer behöver inte delta aktivt i varje aktivitet. Pågående aktiviteter tas upp som en stående punkt på råds- och expertnätverksmöten för kort rapportering så att alla är uppdaterade på status i rådets olika aktiviteter.

Beskrivning av fokusområden och prioriterade aktiviteter för året beskrivs årligen i verksamhetsplanen, vilken rådet fattar beslut om på sitt decembermöte.

Bilaga 2: Roller och ansvar

Bakgrund till listan

För att kunna arbeta effektivt tillsammans behöver vi veta vem som har vilket ansvar. Önskemål om att ta fram en rollista har lyfts av ordförande och även av rådets medlemmar 2019. Ett arbete gjordes därför under hösten 2019 där rollerna som de beskrivs i regeringsuppdraget listats och kompletterats efter diskussion i expertnätverket och rådet. Rollistan är ett levande dokument och kan kompletteras vid behov. Listan har uppdaterats 2022-05-29 med information från det nya uppdraget.

Ordförande

Vad som anges i uppdraget:

- Utses av regeringen i särskild ordning
- Ordförande leder kansliet

Tillagt utifrån diskussion:

- Ordförande leder rådets, expertnätverkets samt kansliets möten.
- Tillsammans med utsedd myndighet ansvarar ordförande för referensgrupperna. (SKR stöttar med kommungruppen, Tillväxtverket med näringslivsgruppen och Formas med akademigruppen)
- Ordförande är kontaktperson till Regeringskansliet.
- Ordförande företräder rådet utåt. Talesperson
- Ordförande ansvarar för att en verksamhetsplan tas fram för rådet och att arbetet rapporteras samlat till Regeringskansliet.

Rådet

Vad som anges i uppdraget:

- Rådet är ett forum för myndighetscheferna vid myndigheterna som är strategiskt viktiga för förutsättningarna för det långsiktiga arbetet med en hållbar stadsutveckling.
- Regeringen har utsett myndighetscheferna för följande myndigheter att vara ledamöter i rådet. Boverket, Formas, Myndigheten för Delaktighet, Naturvårdsverket, Statens centrum för arkitektur, Statens energimyndighet, Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova, Statens konstråd, Riksantikvarieämbetet, Folkhälsomyndigheten
- En landshövding som ska företräda länsstyrelserna utses av regeringen i särskild ordning.
- En representant från SKR som ska företräda kommunerna utses av regeringen i särskild ordning
- Rådet ska verka inom ramen för berörda myndigheters verksamhetsområden och inom befintliga anslagsramar.

Tillagt utifrån diskussion:

- Alla rådets medlemmar ska kunna företräda rådet på olika konferenser och möten.

- Rådsledamot får bara ersättas i yttersta nödfall och då av person som är direkt underställd GD och som har god insikt i frågorna.

Organisationerna som ingår i rådet

Vad som anges i uppdraget:

- De myndigheter vars chefer ingår i Rådet för hållbara städer ska bistå rådet i dess arbete.
- Myndigheterna ska bistå rådet i arbetet med att samverka och med att identifiera effektiva samarbeten och åtgärder som bidrar till en utveckling av hållbara städer. Arbetet ska ske inom ramen för myndigheternas verksamhetsområden och befintliga anslag.

Tillagt utifrån diskussion:

- De aktiviteter som genomförs tillsammans inom rådet ska bemannas av personer från de olika myndigheterna. Det kan vara experterna i expertnätverket men även andra personer.

Expertnätverket

Vad som anges i uppdraget:

- Till rådet kopplas ett nätverk av experter från de myndigheter vars myndighetschefer ingår i rådet inklusive en expert från Länsstyrelserna som Länsstyrelserna utser. En expert som företräder kommunerna som utses av SKR ska erbjudas att delta i nätverket.
- Nätverket ska med sin sakkunskap stödja rådet i arbetet med underlag och konsekvensbedömningar

Tillagt utifrån diskussion:

- I det tidigare uppdraget var expertnätverkets roll främst att arbeta med att ta fram åtgärdslistan som publiceras varje år. Nu ska vi inte längre ta fram en åtgärdslista utan istället hitta områden där vi genom samverkan kan bidra till att stödja kommunerna i arbetet med mål 11 Hållbara städer och samhällen. Expertnätverket behöver bidra med att identifiera "effektiva samarbeten och åtgärder" som rådet kan arbeta med.
- I genomförande av de åtgärder som rådet sedan beslutat om kan såväl experter som andra personer på de olika myndigheterna vara delaktiga i.

Kansliet

Vad som anges i uppdraget:

- Regeringen har uppdragit åt Boverket att inrätta ett kansli
- Leds av ordförande
- Stödja rådet i arbetet genom att bistå med möteskoordinering och sammanställa underlag till möten.

Tillagt utifrån diskussion:

- Kansliet tar fram ett årshjul för rådet arbete.

Referensgrupper

Vad som anges i uppdraget:

- Rådets arbete med att ta fram åtgärder ska ske i samverkan mellan aktörerna i rådet samt med övriga berörda myndigheter och andra berörda aktörer.

Tillagt utifrån diskussion:

- Gruppernas roll är att vara referensgrupp/bollplank dels vid framtagande av strategiska inriktningar, åtgärder samt vid genomförande av åtgärder.
- Grupperna ska kunna användas för att nå ut i samhället på olika vis. (exempelvis delta aktivt vid runda bordssamtal etc)
- Kansliet kallar grupperna till möten med rådet och expertnätverket. Träffar planeras in i årshjul för att underlätta för allas planering.
- Ordförande är ansvarig för sammansättning av varje grupp. En av experterna i expertnätverket utses att stödja ordföranden i detta arbete. Expert från SKR stödjer ordföranden i arbetet med sammansättning av kommungrupp, expert från Tillväxtverket stödjer i arbetet med näringslivsgruppen och expert från Formas stödjer i arbetet med akademigruppen.

Bilaga 3: Inplanerade möten

Rådet för hållbara städers möten

2024

25 apr 2024 kl. 8-13, fysiskt (frivillig lunch kl. 12-13)

20 sep 2024 kl. 9-12, digitalt

13 dec 2024 kl. 9-12, digitalt

2025

23–24 apr 2025, lunch-lunch, fysiskt

26 sep 2025 kl. 9-12, digitalt

5 dec 2025 kl. 9-12, digitalt

Expertnätverkets möten

2024

1 feb 2024 kl. 10-12, digitalt

21 mars 2024 kl. 8-16, fysiskt

25 april 2024 kl. 10-16, fysiskt (del av rådets möte)

30 maj 2024 kl. 10-12, digitalt

29 aug 2024 kl. 10-12, digitalt

3 okt 2024 kl. 8-16, fysiskt

7 nov 2024 kl. 10-12, digitalt